Hukuk Bölümü 2007/153 E. , 2007/246 K.

- BELEDIYE ENCÜMENINCE VERILEN PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZ
  - UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAİYE HAKKINDA 16 NİSAN 1340 TARİH VE 486 NUMARALI KANUNUN BAZI MADDELERİNİ MUADDİL KANUN (1608) Madde 1

"İçtihat Metni"

Davacı : Müteveffa K.G. mirasçısı S.G.

Davalı : Osmangazi Belediye Başkanlığı

O L A Y : Osmangazi Belediyesi Encümeni'nin 31.10.2006 tarih ve 4389 sayılı ve 14.11.2006 tarih ve 4681 sayılı kararları ile; 5259 sayılı Kanuna muhalefet ederek, işyerinde şiddet içerikli oyun oynattığı, ikaz levhalarının yetersiz olduğu ve filtre programı bulundurmadığı gerekçesiyle, 1608 sayılı Kanunun 1. maddesi uyarınca davacı adına iki adet para cezası verilmiştir.

Davacı, söz konusu para cezalarına karşı 25.1.2007 tarihinde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

BURSA 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 29.1.2007 gün ve 2005/174 Müt. sayı ile, Muteriz hakkında, Osmangazi Belediye Encümeni'nin 31.10.2006 tarih ve 2006/4389 sayılı kararı ile 1.000,00.-YTL para cezasına ilişkin karar verildiği, muterizin vermiş olduğu dilekçe ile kararın kaldırılmasına karar verilmesini talep ettiğinin görüldüğü; 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 3. maddesinin, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 tarih ve 2005/108 esas, 2006/35 karar sayılı ilamı ile iptal edildiği, 5560 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 6.12.2006 tarihinde TBMM'de kabul edildiği, Kanunun 19.12.2006 tarih ve 26381 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği, Kanunun 31. maddesi ile 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 3. maddesinde değişiklik yapıldığı, diğer kanunlarda aksine hüküm olmadığı takdirde idari yaptırım kararlarına karşı Kabahatler Kanunundaki hükümlerin uygulanacağının ifade edildiği, böylece özel kanunlarda idare mahkemesinin görevli olduğu yazılı ise, sulh ceza mahkemelerinin bu davalara bakamayacağının anlaşıldığı; 2259 Sayılı Polis Vazife Salahiyet Kanununun 6/2. maddesi ile "... bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç (7) gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir" düzenlemesinin getirildiği gerekçesiyle; yalnızca bir işleme karşı görevsizlik kararı vermiştir.

Davacı, Osmangazi Belediyesi Encümeni'nin 14.11.2006 tarih ve 4681 sayılı kararının da dava konusu edildiğini, ancak hüküm tesis edilmediğini belirterek, kararın düzeltilmesi için tekrar Mahkemeye başvurmuştur.

BURSA 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 19.2.2007 gün ve 2005/174 Müt. Sayılı Ek Karar ile, Mahkemelerince yapılan inceleme sonunda, muterizin talebi üzerine 29.1.2007 tarih ve 2007/174 Müt.sayılı kararı ile Osmangazi Belediye Encümeni'nin 31.10.2006 tarih ve 2006/4389 sayılı kararı yönünden Mahkemelerinin görevsizliğine karar verilmiş olduğu, ancak yine Osmangazi Belediye Encümeni'nin muteriz hakkında vermiş olduğu 14.11.2006 tarih ve 4681 sayılı ceza kararı yönünden bir karar verilmediğinin dosya kapsamından anlaşıldığı; bu nedenlerle; 1-5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 3. maddesinin, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 tarih ve 2005/108 esas, 2006/35 karar sayılı ilamı ile iptal edildiği, 5560 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun 6.12.2006 tarihinde TBMM'de kabul edildiği, kanunun 19.12.2006 tarih ve 26381 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği, kanunun 31. maddesi ile 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 3. maddesinde değişiklik yapıldığı, diğer kanunlarda aksine hüküm olmadığı taktirde idari yaptırım kararlarına karşı Kabahatler Kanunundaki hükümlerin uygulanacağının ifade edildiği, böylece özel kanunlarda idare mahkemesinin görevli olduğu yazılı ise, sulh ceza mahkemelerinin bu davalara bakamayacağının anlaşıldığı; 2259 Sayılı Polis Vazife Salahiyet Kanununun 6/2. maddesi ile "... bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç (7) gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir" düzenlemesi getirildiğinden, muterizin Osmangazi Belediye Encümeni'nin 14.11.2006 tarih ve 2006/4681 sayılı kararı ile verilen 2.000,00.-YTL idari para cezasına ilişkin itiraz yönünden 5271 Sayılı CMK.nun 3. ve 4. maddeleri gereğince görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez idari para cezası verilmesine ilişkin 14.11.2006 tarih ve 2006/4681 sayılı Osmangazi Belediyesi Encümen kararının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

BURSA 2. İDARE MAHKEMESİ; 28.2.2007 gün ve E: 2007/214, K2007/282 sayı ile, 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Kanununun 5. maddesinde "Ceza kararlarına tebliği tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hâkimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hâkimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir" hükmünün yer aldığı; bakılan davada, davacının dava dilekçesi ekinde yer alan davalı idarenin "davacının 5259 sayılı kanuna muhalefet ederek işyerinde şiddet içerikli oyun oynattığı, ikaz levhalarının yetersiz olduğu ve filtre programı bulundurmadığı hususunun 2559 sayılı yasanın 5259 sayılı yasayla değişik 6. maddesinin d bendine aykırı olduğu cihetle 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Kanununun 1. maddesi uyarınca davalı idarenin 31.10.2006 tarih ve 4389 sayılı Encümen kararı ile 1.000-YTL, 14.11.2006 tarih ve 4681 sayılı Encümen kararı ile de 2.000,00.-YTL idari para cezası verdiği, bu idari para cezalarına karşı Bursa 2.Sulh Ceza Mahkemesinin E:2007/174 esasında dava açıldığı, anılan mahkemenin sadece 1.000.00-YTL para cezasına ilişkin 31.10.2006 tarih 4389 sayılı Encümen kararı hakkında 29.01.2007 tarihli görevsizlik kararını verdiği, iş bu görevsizlik kararı üzerine bakılan davanın açıldığı, Mahkemelerinde dava konusu yapılan 14.11.2006 tarih ve 4681 sayılı encümen kararı hakkında ise herhangi bir karar verilmediği, davacının 19.2.2007 tarihli dilekçe ile de hakkında karar verilmeyen ve mahkemelerinde dava konusu yapılan işlem hakkında da karar verilmesini ilgili mahkemeden talep ettiği ve anılan mahkemenin dava konusu yapılan işlem hakkında 19.02.2007 tarihli kararıyla "Görev Ret" kararı verdiği anlaşılmış olup, yukarda vurgulanan Yasa hükmüne göre açılmış bulunan bu davanın görüm ve çözümünde Sulh Mahkemeleri görevli olup, Mahkemelerinin görevsiz bulunduğu gerekçesiyle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 15. maddesinin 1/a bendi uyarınca davanın görev yönünden reddine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 15 ve 19. maddeleri uyarınca görevli yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 3.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan

yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olay kısmında belirtildiği üzere "idari para cezası verilmesine ilişkin 14.11.2006 tarih ve 2006/4681 sayılı Osmangazi Belediyesi Encümen kararının iptali" yönünden, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; adli yargı yerince idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen idari yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir." hükmüne göre, adli yargı yerinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine idari yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, idari yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren adli yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, idari yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek; Bursa 2. İdare Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelen ve 14.11.2006 tarih ve 2006/4681 sayılı Encümen Kararı ile verilen para cezası yönünden doğmuş bulunan olumsuz görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2559 sayılı Yasanın 5259 sayılı Yasayla değişik 6. maddesinin d bendine aykırılığın tespit edildiğinden bahisle; 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesi uyarınca verilen para cezasına ilişkin 14.11.2006 tarih ve 2006/4681 sayılı Encümen Kararının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarih ve 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar hafif para cezası tertibine üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536,538,557,559 ve 577. maddeleriyle 553.maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler."; 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir. " denilmekte; 6. maddesinde de itiraz üzerine tetkikatın evrak üstünde yapılacağı, itirazlar varit ise hakimin ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmedeceği, itiraz varit görülmezse kararın tasdik olunacağı, itirazın otuz gün içinde neticelendirilmesinin mecburi olduğu, Hakimin izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebileceği belirtilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemelerin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyenlere 1. maddede yazılı diğer cezaların yanı sıra üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men cezası verilmesi konusunda belediye encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilmesi üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak düzenlenmiş olup, uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için söz konusu itiraz yolunun açıklanması gerekmektedir.

1924 tarih ve 486 sayılı Yasa'da, belediye cezalarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasanın 6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa ile bu cezalara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanımış iken, daha sonra yasa koyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri bakımından uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve 1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla, itirazların öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yerlerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir düzenleme yapılmıştır.

Bu açıklamalara göre, Yasa'da sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çözümlemekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı; ancak, mahsus hakimin bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağının açıkça belirtilmiş olması karşısında, bu tür cezalara karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin

görevine girdiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, 1608 sayılı Yasa'ya göre belediye encümenince verilen para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, İdare Mahkemesinin 19. madde kapsamında görülen başvurusunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesi'nin; "19.2.2007 gün ve 2005/174 Müt. Sayılı Ek Karar" ile verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Bursa 2. İdare Mahkemesi'nin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bursa 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 19.2.2007 gün ve E:2005/174 Müt. Sayılı, Ek Karar ile verilen GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 3.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.